

Universitätsbibliothek Paderborn

Lignum Vitae, Ornamentum, & Decus Ecclesiæ

In Qvinque Libros Divisvm. In quibus, Totius Sanctiss. Religionis Divi Benedicti initia; Viri Dignitate, Doctrina, Sanctitate, ac Principatu clari describuntur: & Fructus qui per eos S. R. E. accesserunt, fuissimè explicantur

Wion, Arnold

Venetiis, 1595

S. Rabanus Episcopus, S. E. doctor, & expositionis Sacr[a]e scriptur[a]e, qu[a]e Isegrammatica, id est, Aequilitteralis uocatur, inue[n]tor. c. LXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38397

colles decantatur : *Lauda Syon Salvatorem*, quam S. Thomas Aquinas in festo Corporis Christi dicendam fecit: & *Dies iræ*, dicitur illa, quæ in Missis Defunctorum dicitur, cuius auctorem nonnulli S. Gregorium I. Papam fuisse dicunt. Multi tamen Reuerendi Patres, & Religiosi, in partibus Ultramontanis præcipue ex indulto Apostolico, hoc pulcherrimum, & nunquam satis laudatum institutum, vñque hodie retinent, & obseruant; vt sunt Patres Congregationum Cluniacensis, & Bursfeldensis, ordinis S. Benedicti; & Patres ordinis S. Dominici, alia que nonnullæ particulares Ecclesiæ Cathedrales. Composuisse fertur, & sequentia opuscula, scilicet:

De expositionibus sacræ Scripturæ, lib. I. Cum prudens-
De Musica, & Symphonia, lib. I.
Epistolarum ad diuersos, lib. I.
De vita S. Fridolini Abbatis, lib. I.

Et alia nonnulla, quæ ad manus meas non peruererunt. Quid de eo, & alio Notgero Leodiensi Episcopo sentiamus, videto in notis nostris, ad diem secundum Aprilis. Floruit anno Domini 850. & quod excurrit.

S. RABANVS EPISCOPVS:

S.E. Doctor, & expositionis sacræ Scripturæ, quæ Isogrammatica, id est Aequilitteralis vocatur, inuentor.

Ipse enim

Impletus est quasi flumen sapientia. Eccles. 47.

Cap. LX XI.

AXIMAM suo tempore doctrinæ, pietatisque gloriam consecutus est Sanctus Rabanus Magnentius Maurus, qui tertio Ramii præsentis loco Episcopi habitu librum apertum sinistra tenentis, speciem legentis reprezentat. Hic à natura optimè informatus, & à doctrina egregie instruētus, id egit commoperè, vt in quamplurimos homines, quamplurima ingenij,
YYy natu-

naturæ quæ suæ beneficia profunderet. Id quod in Germaniam se cōmodè non potuisse præstare arbitraretur, in Gallias profectus, Lutetianam Academiam ab Anglis, & Scotis monachis antechoatam, ad perfectionem, ac omnis intima eruditio cum breni perduxit. Nam cum in Philosophicis, Rheticis, Altonimicis, ac Theologicis, maximos progressus sub S. Alcuino Anglo-monacho fecisset, in iuuentute ijs omnibus scientijs publice primi que imbuenda, maximos ingenij sui neruos contendit. Primam suam iumentum Benedicti institutis consecravit. Vir factus Abbas Fuldenis in Germania omnium Monachorum summa uoluntate creatus est, tandemque ad Moguntinensis Ecclesie Archiepiscopatum electus, gloriosam ibi mortem deceni post annos concit. Libri, quos singulari quadam eruditione refertos edidit, huius penè sunt. Ita ut de eo scribere Trittemius non dubitaret, ne Italiam Rabano similem, nec Germaniam æqualem peperisse, ergo cum adhuc esset in monasterio suo, hortatu Freculfi Episcopi Lexouïensis, & monachi, nechon Ludouici, ac Lothati Auguſtiori cōposuit in omnes diuinæ Scripturas, iuxta litteræ sensum, & spiritualem intelligentiam commentariorum libros 178. quos ex omnibus Latinis Patribus continuata serie à Hieronymo usque ad eam collégit, seruatis vbi que ipsorum dictis, ac sensibus: & in his locis, in quibus Patrum expōsitionem non inuenit, propriis explanationib⁹ usus est, notatis in fine paginarum, tam suo, quam aliorum interpretum nominibus, & quid ab eo haberet, & quo in dictis singula forent legenda. Hornū autem voluminum subiecta emissa sunt inter opera S. Hieronymi falso Hieronymi titulo inscripti, initij maiori ex parte diuersis, ab his, quæ Trittemius annotauit, videlicet:

In Genesim, ad Freculfum Episcopum, lib. 4. Magnorum virorum conamen.

In Exodum, ad eundem, lib. 4. Inter cæteras scripturas.

In Numeros, ad eundem, lib. 4. Numerorum librum.

In Deuteronomion, ad eundem, lib. 4. Decursis ignit.

Hi omnes cum aliis libris. 4. in Leniticum, excus lati Colonia anno 1532. in 8.

In Ecclesiasticum ad Oscarium Arch. lib. 10. Sciens benevoli.

Impressi sunt Parisijs apud Simonem Colinæum.

In Ieremiam ad Lotharium Imp. lib. 18. Post commentarios; Trittemius autem libros 20. Citat in eudem Iteriam,

- miam, quos vidi excusos Basileæ, anno 1534. in folio.
In Threnos ad eundem Imp. lib. 3. Ultimam partē Ieremie.
Ceterarum lucubrationum initia, nondum à nobis uisa, sunt
apud Trittemium hoc modo;
In Leuiticum lib. 4. Sequentis libri; qui excusi sunt Colo-
niæ cum supradictis, anno 1532. in 8.
In Iosue, lib. 7. Domino beatissimo.
In Iudicium, lib. 2. Post mortem Iosue.
In Ruth, lib. 1. Scrutantibus ergo.
In Regum ad Hilduinum, lib. 4. Fuit uir, &c. Dicamus: sunt
MS. Casini littera Longobarda.
In Paralipomenon, lib. 4. Adam, &c. decimus.
In Esdram, & Neemiam, lib. 3. In Tobiam, lib. 1.
In Iudith, lib. 7. Domine electe, & merito.
In Hester, lib. 1. Liber Hester quem.
In Iob, lib. 1. In Psalmos, lib. 1. In Prouerbia, lib. 1.
In Ecclesiasten, lib. 1. In Cantica, lib. 1.
In Librum sapientiæ, lib. 3. Diligite, &c. Admo.
In Esaiam Prophetam, lib. 8.
In Ezechielem, lib. 20. Et factum est.
In Danielem, lib. 3. In xij. Prophetas minores, lib. 12.
In Machaborum, lib. 3. Et factum est postquam.
In Euangelium Matthæi lib. 8. Expectationem itaque.
In Euangelium Lucæ, lib. 3.
In Euangelium Marci, lib. 4.
In Euangelium Ioannis lib. 1. Inter omnia diuinæ historiæ.
In omnes Epistolas Pauli lib. 23. Venerando Fratri Lupo.
In Epistolas Canonicas, lib. 7. In Actus, lib. 1.
In Apocalypsin, lib. 1. Et hæc de sacris.
De reliquis eius operibus hæc feruntur;
De Corpore, & Sanguine Domini, lib. 1.
De naturis rerum, lib. 5. De ortu & moribus Antichristi, lib. 1.
Dictionary of mysticarum significationum, ad spirituales San-
ctorum voluminum sensus intelligendos, utilissimum, lib. 1.
De virtutibus, uitiis, ac ceremoniis antiquæ Ecclesiæ, lib. 1.
excusis primum Antuerpiæ, anno 1560. in 8. cum fragmen-
tis quibusdam Caroli Magni opera Vuol. Lazii.
De rebus gestis à Lothario, Ludouico, & Carolo Impp. Ludo-
vici Pii filiis, carmine Heroico, libri plures, extabant Vien-

YYy 2 næ

- ne Austræ, apud Vuolfgangum Lazium MSS.
 De Vniuerso ad Haymonem Episcopum, lib. 22. Primum apud
 Hebreos. Horum nonnulla fragmenta MS. sunt apud
 D.Constantinum.
 De uniuersali natura, lib. 1. Vniuersitatis.
 De signis Natiuitatis Domini, lib. 1.
 De uirtutibus numerorum, lib. 1.
 De origine rerum, lib. 1. Hunc uidi Casini MS. in seculo
 ad dextram.
 De computo Dialogum, lib. 1. Quia te Venerande.
 Pœnitentium liber, siue ut alii habent,
 De quæstionibus canonum, lib. 1. Qui excusus est Venetiis,
 anno 1584. in 4. cum aliis auctoribus.
 Canonum pœnitentialium. Ad Regiubaldum Episcopum,
 lib. 1.
 De benedictionibus Patriarchatum, lib. 1.
 Sermonum innumerabilium ferè, lib. 1.
 Horum unus de Festiuitate omnium Sanctorum, legitur in
 Breuiario Romano, & in Homiliario Alcuini, excusus.
 De Sacramento Eucharistiae, lib. 1. Qui excusus est Colonie
 anno 1551.
 Epistolaram ad diuersos, lib. 1.
 De diuinis Officiis, lib. 12. Qui sunt saepius Colonie excusus
 in 8. & in 12.
 Conuiuum Dei ad Ludonicum Imp. lib. 1. Excusus Bailei,
 anno 1557.
 De fide Christiana, lib. 4. extant Viennæ MS. in libraria Li-
 ziana.
 De institutione Clericorum, lib. 3. excusi sunt primum Pho-
 ce in Germania per Thomam Anselmum, anno 1503, den-
 de Römæ, cum aliis eius generis, anno 1590. in fol.
 Reuelationum lib. 1. qui est Venetiis MS. apud Hieronymum
 Porrum.
 Composuit quoque mirificum illud, & artificiofissimum opus
 duobus librīs in laudem Sanctæ Crucis laboriosissimo carmine, in
 quo multa Christianæ fidei mysteria, multos mysticos numeros,
 Angelorum, virtutum, donorum, beatitudinum, elementorum, loco-
 porum, plagarum, mensium, ventorum, librorum Moysis, humi-
 minis Adam, & aliarum nobilium rerum vim, & dignitatem, &c.

de Cruci conuenire, & adaptari posse demonstrat, innectens uersum uersui, ut & figuræ suos habeant versiculos, quibus imagines diversæ, ac varia rerum figuræ representantur: nec tamen legitimus ordo principalis carminis, à suo cursu, uel tenore abrumptur, aut intercipientur; ita litteræ ipsæ duplice plectumque ordini quadrant. Post quodlibet etiam carmen solatus sequitur sermo, uerbum admirandam profunditatem dilucide explanans. Quo ego opere nihil laboriosius, nihil ingeniosius dixerim. Dedicauit autem illud S. Petro Apostolo, & per manus Sergii Papæ, ad quem illud miserae, eidem S. Petro obtulit. Impresum est Phorce in Germania apud Thomam Anselmum, anno 1513. alii 1503. extatq; MS. in membranis in Bibliotheca Casinensi, scanno 10. ad dextram. Alia autem multa scripsisse fertur, quæ nec uidi, nec ab auctoribus citantur. Cum esset in Flandria Doctissimus, & Reuerendissimus Jacobus Pamelius, Canonicus tunc Brugensis, deinde S. Audomari Episcopus, uir de re litteraria optimè meritus, & mihi amicissimus, omnia nostri Rabani opera corrigebat, quæ repertire poterat, ut ea postmodum suis Commentariis illustrata, in lucem emitteret, quod pium eius propositum & institutum, utrum perfectum fuerit hanc ignoro.

Anno regiminis sui secundo, Christi Domini 848. in Concilio Moguntiae habito Godescalcum hereticum damnavit: & tandem de tota Ecclesia, de monastico ordine, de bonis litteris benemeritus, cum magna sanctitatis opinione, ad Dominum migravit anno 856. Episcopatus sui nono: & sepultus est primum in monasterio S. Albani, ordinis S. Benedicti prope Moguntiam, ex quo postmodum in Saxoniam translatus est, ut auctor est Trittemius, qui eadem translationem, lib. 1. retulit, & uitam eius libris tribus compo suit. Affixum est autem ad eius tumulum sequens Epitaphium, ab ipso antequam moreretur compositum:

Rabanus Maurus, in suam vitam Epicedion.

Lector honeste, meam si uis cognoscere uitam

Tempore mortali, discere sic poteris.

Vrbe quidem hac genitus sum, ac sacro fonte renatus,

In Fulda, post hæc dogma sacrum didici.

Quo Monachus factus, seniorum iussa sequebar,

Norma milii uitæ, Regula Sanctæ fuit.

Sed licet incante hanc, nec fixè semper haberem

Cella tamen nūbimet, mansio grata fuit.

*Ast ubi iam plures transiſſent temporis anni
Conuenere uiri uertere facta loci.*

*Me abſtraxere domo inualidum, Regique tulere
Postēntis fungi Præſulis officio.*

*In quo nec meritum uitæ, nec dogma repertum est
Nec Paſtoris opus iure beneplacitum.*

*Promptus erat animus, sed tardans debile corpus
Feci quod poteram, quodque Deus dederat.*

*Nunc rogo te ex tumulo Frater dilecte iuuando
Commendes Chriſto, me ut precibus Domino.*

*Iudicis eterni me ut gratia saluet in ænum,
Non meritum aspiciens, sed pietatis opus.*

*Raban nempe mibi nomen, & lectione dulcis
Divina legis semper ubique fuit.*

*Cui Deus omnipotens tribuas cœlestia regna,
Et ueram requiem semper in arce proli.*

A N N O T A T I O.

*Ricobaldus Ferrariensis, & Piolomaeus Lucensis, quod hic Rabanus
discipulus Bedæ fuīſe ſcribatur, putauerunt imo & in scriptis ſuis n-
liquerunt, eum fuīſe Anglum, & inſimul Meldensem Epifcopum;
quos & alij nonnulli recentiores ſequunt ſunt. Ad primam opinionem
reſpondet ipſe Rabanus, cum ait in precedenti epitaphio,*

*Vrbē quidem hac genitus ſum, ac ſacro fonte renatus
In Fulda, &c.*

*Ad ſecundam occurunt Demochares de Sacrifico Tomo 2. c. 19. & Ed
forestius in coſmagraphia ſua parte 1. qui in denumeratione Epifcoporum
Meldensium, ne unum quidem eius nominis Rabani recitant. Et idea
uidentur iſli non parum hallucinati, correptioneque non modica indig-*

D.GIL